

CADRUL NORMATIV AL ACTIVITĂȚII AUTORITĂȚILOR ADMINISTRATIVE – FACTOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRE ȘI DEZVOLTARE A MEDIULUI DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE NORMATIVE FRAMEWORK OF THE ACTIVITY OF THE ADMINISTRATIVE AUTHORITIES - FACTOR FOR THE IMPROVEMENT AND DEVELOPMENT OF THE BUSINESS ENVIRONMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU: 351.82:334

Grigore CARPOVICI,
doctorand,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The problem of streamlining the activity is an important issue in the development of public administration, as well as a factor that has a significant impact on the development of both the business environment and the society.

The requirements stipulated in the normative acts, including the Association Agreement with the European Union [1, 17] and the internal ones, represent the framework and create the necessary conditions to ensure such a development. However, the requirements of the standards, including those of internal control and audit, implementation procedures and the effectiveness of their application in accordance with good practices are of no less importance.

Keywords: managerial internal control, examination, analysis, evaluation, efficiency.

REZUMAT

Problema eficientizării activității constituie un subiect important în dezvoltarea administrației publice, precum și un factor cu influențe semnificative asupra dezvoltării mediului de afaceri și a societății.

Cerințele stipulate în actele normative, inclusiv în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, [1, 17] și cele interne constituie cadrul și creează condiții necesare asigurării acestei dezvoltări. Însă la fel de importante sunt cerințele standardelor, inclusiv de control intern și audit, procedurile de implementare și eficiența aplicării lor în conformitate cu bunele practici.

Cuvinte-cheie: control managerial intern, examinare, analiză, evaluare, eficiență.

Interconectarea economiei fiecărei țări la sistemul economic mondial este asigurată prin schimburile care au loc între țări, dar și prin influențele reciproce. Această in-

terdependență se manifestă pe toate piețele naționale de la cea a materiilor prime, capitalului sau piața muncii până la piața financiară. Statele lumii își reglementează

raporturile dintre ele pe bază de acorduri, înțelegeri sau convenții care conțin clauze privind desfășurarea schimburilor comerciale, controlul și tarifarea vamală, traversarea spațiilor teritoriale naționale, protecția cetățenilor etc. De asemenea, sunt reglementate activitățile comerciale ale firmelor mixte, străine sau multinaționale, sistemul de impozitare a acestora, transferul profiturilor etc. Existența și conținutul acestor acorduri, activitatea misiunilor economice și atitudinea politică în general în materie de relații externe influențează atât firmele naționale, precum și multinaționale.

Analizând dinamica dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova de la obținerea independenței până în prezent, inclusiv prin prisma cadrului normativ, putem constata o anumită ameliorare, desigur cu diferite ritmuri de creștere/descrescere în diferite perioade. Asupra acestei situații au avut și continuă să aibă influență mai mulți factori.

Activitatea entităților și altor persoane este puternic influențată de tipul de sistem economic în care funcționează. În economia planificată (de comandă), caracteristică fostului lagăr socialist, deciziile economice importante erau luate în mod centralizat, la nivel de stat. Pe lângă aceasta, proprietatea asupra tuturor resurselor economice rămânea a statului. Sistemul de management avea caracteristici specifice, promovând decizia de la centru, se caracterizează prin neasumarea responsabilității, lipsa interesului nemijlocit [3, p. 94]. Dificultățile întâmpinate de fostele țări comuniste în adaptarea economiilor la piața internațională sunt argumente în favoarea pieței libere. Comparativ cu sistemul economic planificat, în care instrumentul managerial de bază era planul național unic, iar întreprinderile erau transformate în executanți ai sarcinilor primite de sus, în această perioadă a tranziției spre economia de piață agenții

economici conturează prin acțiunile lor principalele elemente ale economiei de piață, libere, în care deciziile economice nu sunt centralizate. În economia de piață forțele pieței și scopul funcționării firmelor, care este obținerea profitului, determină producția, prețurile, deciziile manageriale, iar în dependență de etapa de dezvoltare a economiei de piață și domeniul, sectorul său concret, intervenția statului poate avea diferite intensități.

În prezent Republica Moldova se află, practic, în economia de piață, etapă caracterizată inclusiv prin: existența în economie a unei mari diversități de firme: private, cu capital majoritar de stat, mixte, de stat; manifestarea unor elemente de concurență neloială; intervenția încă puternică a statului în economie; lipsa unui sistem coerent de protecție a populației; lipsa unei strategii economice coerente și desfășurarea fără o planificare riguroasă a reformei economice; etatizarea unor pârgii economice; ritmul lent al privatizării în economie; blocarea capitalului străin prin pârgii legislative și inexistența unui puternic capital indigen; sistem de impozite și taxe instabil și incoerent; piață slabă a capitalurilor și a muncii; sistem de management neperformant; sărăcirea masivă a populației.

Procesul de trecere la economia de piață în Republica Moldova este în plină desfășurare, de finalizarea căruia depinde nu doar recunoașterea și integrarea țării noastre în sistemul țărilor cu economie de piață, dar și rezolvarea problemelor sociale ale populației. Acest lucru va fi posibil doar prin existența unor unități economice puternice, care să absoarbă capital uman și să producă eficient bunuri materiale competitive pe piață. În realizarea acestui proces un rol important îi revine factorului politic, îndeosebi la stabilirea și realizarea politicilor, ghidate preponderent de către guvern.

În Republica Moldova, unde coexistă

încă un însemnat sector de stat în economie, caracterizat în general prin ineficiență și consum mare de fonduri, guvernele succedate în ultimii ani n-au avut strategii și programe coerente care să încurajeze și să susțină economia națională. Întârzierea procesului de privatizare și menținerea unui management clientelar conduce la o tranziție prelungită și falimentară.

Cadrul normativ, în special legile, hotărârile Parlamentului, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actele altor autorități ale administrației publice (AAP) formează și o parte a cadrului specific în care funcționează întreprinderile, neexercitând doar influențe generale.

Legile conțin reglementări care constrâng, conduc sau protejează întreprinderile și oferă mijloacele de rezolvare a conflictelor și diferendelor care apar. Deoarece cuprind cele mai multe aspecte ale vieții personale și de organizație, existența unui sistem legislativ cunoscut care să fie aplicat consecvent și imparțial este condiția și caracteristica principală a unei societăți stabile.

O influență aparte o constituie și cerințele ecologice, factorii demografici și social-culturali, structura și capacitățile consumatorului, piața pe care activează etc. Referința principală supusă examinării și analizei este nu atât rolul și activitățile AAP în crearea și reglementarea pieței energetice în Republica Moldova, care este un element de bază în crearea infrastructurii și a condițiilor respective de dezvoltare a mediului de afaceri și a societății, cât eficiența acestor activități.

Mărimea sau ponderea influenței diferiților factori la diferite etape ale ciclului caracteristic mediului de afaceri este, evident, diferită. Totodată, pentru toate aceste etape sunt caracteristici și prezenți astfel de factori ca cei politici, de infrastructură și factorii legali. În mare măsură influența acestor factori depin-

de de activitățile, acțiunile autorităților administrației publice (AAP).

Crearea condițiilor benefice de dezvoltare a societății, inclusiv a mediului de afaceri, este o necesitate, dar și, concomitent, o obligație a statului, consfințită și în constituția țării, și care trebuie să asigure inclusiv: reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii; libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție; protejarea intereselor naționale în activitatea economică; exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale [2]. Prin politicile, strategiile, mecanismele și procedurile utilizate, statul poate influența într-o măsură mai mare sau mai mica asupra acestui proces. Însă dependența este în mare măsură legată de eficiența activităților, acțiunilor autorităților statului, inclusiv aferente politicilor și implementării lor de către AAP.

Examinarea și analiza influenței activităților AAP sunt în strânsă corelație cu mediul existent și mediul necesar de creat pentru dezvoltarea afacerilor de către toate persoanele, indiferent de tipul și forma lor de organizare, inclusiv în domeniul concret.

Prin prezenta vom încerca să examinăm și să punem în discuții ridicarea eficienței activităților AAP prin prisma conformității cu cadrul normativ și cu reglementările interne într-un domeniu concret – energetic, inclusiv sectoarelor concrete.

Fiind unul dintre elementele principale ale infrastructurii, este concomitent și un factor important care influențează dezvoltarea mediului de afaceri în RM. Existența unei rețele bine dezvoltate, sigure, stabile și eficiente în mare măsură influențează ritmul și nivelul de dezvoltare a mediului de afaceri. Având puține resurse energe-

tice proprii, pentru a asigura o fiabilitate și stabilitate în aprovizionarea mediului de afaceri, entitățile, populația și alți consumatori cu resurse energetice, se impun măsuri în vederea diversificării importurilor de resurse energetice, cât și tipurilor de energie, inclusiv regenerabilă, menținerii și dezvoltării surselor (inclusiv de producție) și a rețelelor de distribuție eficiente până la consumator. Menționăm aici că punând în discuție eficiența energetică, ne referim îndeosebi la activitățile AAP ce asigură și/sau o influențează semnificativ, inclusiv sectoarele legale componente: energia electrică, energia regenerabilă, energia termică, produsele petroliere și alimentarea cu apă și canalizare.

Examinarea și analiza activităților AAP în aceste sectoare ale domeniului energetic o vom susține prin examinarea și analiza prioritară a cadrului normativ, inclusiv intern. Astfel, putem constata că conform legii nr. 174/2017 din 21.09.2017 cu privire la energetică este stabilit cadrul juridic pentru organizarea, reglementarea și asigurarea funcționării eficiente și sigure a sectoarelor energeticii. Sunt stabilite competențele administrative (competența Guvernului, organului central de specialitate, autorităților publice locale și autorității de reglementare - ANRE), principiile de organizare și desfășurare a activităților în sectoarele energeticii, evidenței, raportării statistice și asigurării transparenței, asigurării securității obiectelor energetice și protecția lor, aspectele ce țin de dezvoltarea și exploatarea obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică [11]. Legea identifică organul care asigură supravegherea tehnică de stat, precum și stabilește condițiile de control și supraveghere tehnică de stat în domeniul securității industriale [11], concomitent stabilește principiile, condițiile și termenele de desemnare a directorilor și consiliului de administrare, formării bugetului pre-

cum și atribuțiile organului de reglementare – ANRE, inclusiv aferente controlului. Se concretizează unele prevederi ale legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător [10], precum și unele prevederi ale legii 239/2008 cu privire la transparență în procesul decizional [13].

Prin legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile este instituit cadrul juridic pentru promovarea și utilizarea energiei din surse regenerabile și stabilește obiectivele naționale obligatorii privind ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie, precum și ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final de energie în transporturi, normele referitoare la schemele de sprijin, la garanțiile de origine, la procedurile administrative, la accesul producătorilor de energie din surse regenerabile, la rețele de distribuție și de comercializare a energiei electrice din surse regenerabile; direcțiile principale de colaborare în domeniul vizat etc. [4].

Totodată, legile speciale nr. 107/2016 cu privire la energia electrică [5], nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale [9], nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării [8], nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din sursele regenerabile [4] și nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere [7] au fost revizuite și modificate inclusiv în vederea ajustării la cadrul normativ comunitar al Uniunii Europene în conformitate cu prevederile Acordului de asociere din 24 iulie 2014, încheiat între Republica Moldova și UE [1,17].

Prin legea nr. 107 cu privire la energia electrică este instituit cadrul juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului electroenergetic menit să aprovizioneze consumatorii cu energie electrică în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continu-

itate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața energiei electrice; promovarea producerii energiei electrice; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității interconexiunilor pentru facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică; dezvoltarea pieței energiei electrice și integrarea într-o piață de energie electrică competitivă; stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică; îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public; asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum și a normelor privind protecția mediului, alte prevederi, inclusiv asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorului sistemului de transport și a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului [5].

Legea nr. 108 cu privire la gazele naturale vine să asigure instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității rețelelor de gaze naturale, inclusiv a interconexiunilor; dezvoltarea pieței gazelor naturale și integrarea într-o piață de gaze naturale competitivă, stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale, îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public, asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum și a normelor privind protecția mediului, alte prevederi precum și stabilește atribuțiile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică,

drepturile și obligațiile întreprinderilor de gaze naturale, a relațiilor reciproce între întreprinderile de gaze naturale, precum și a relațiilor acestora cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și pentru monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție și a operatorului depozitului de stocare, precum și asigurarea independenței lor față de întreprinderile de gaze naturale care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale; asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorilor sistemelor de transport și a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului etc. [9].

Legea nr. 92 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării reglementează activitățile specifice sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică, menite să îmbunătățească eficiența energetică a întregii economii și să diminueze impactul negativ al sectorului termoelectric asupra mediului, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor de cogenerare. Asigură instituirea unui cadru legal pentru funcționarea eficientă și reglementarea sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică, promovarea cogenerării în baza cererii de energie termică utilă, stabilirea principiilor de desfășurare a activităților specifice sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică, în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului la producerea, distribuția, furnizarea și utilizarea energiei termice. Legea identifică producerea energiei termice, distribuția energiei termice și furnizarea energiei termice prin sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ca servicii publice de interes general [8].

Legea nr. 461 privind piața produselor petroliere, este, de asemenea, o lege specială care reglementează un alt sector energetic cum este piața produselor petroliere, scopul căreia constă în formarea unui cadru organizatoric, juridic și economic pentru asigurarea securității economice a țării și reglementarea importului, transportului, depozitării și comercializării produselor petroliere pe piața internă, ca produse strategice, cu un regim special de activitate, reglementează raporturile care apar în cadrul aprovizionării cu produse petroliere a consumatorului special sunt reglementate de prezenta lege și de acte normative speciale [7].

Legea nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare asigură crearea cadrului legal pentru înființarea, organizarea, administrarea, reglementarea și monitorizarea funcționării serviciului public de alimentare cu apă potabilă, tehnologică, de canalizare și de epurare a apelor uzate menajere și industriale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului. Prevederile legii reglementează: activitatea de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare; exploatarea, întreținerea, extinderea și funcționarea sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare; determinarea și aprobarea tarifelor reglementate la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare; securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu apă a consumatorilor; protecția drepturilor consumatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare; accesul nediscriminatoriu garantat pentru toate persoanele fizice și juridice la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții contractuale și în conformitate cu actele legislative și cu alte acte normative în domeniu. De asemenea,

prin legea nominalizată sunt stabilite competențele autorităților publice centrale și locale în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, autorității de reglementare, precum și drepturile și obligațiile consumatorilor și ale operatorilor care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în localități, alte prevederi ce țin de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare [6].

Ținem să menționăm că ajustarea cadrului nominalizat la rigorile Directivelor europene creează un cadru favorabil eficientizării activităților AAP. Totodată, prevederile legii nr. 229 stabilesc reguli și principii generale de organizare a controlului financiar public intern, de consolidare a răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă a resurselor conform obiectivelor entității publice, pe baza principiilor bunei guvernări, prin implementarea sistemului de control intern managerial și a activității de audit intern în sectorul public [12]. Legea nr. 82 cu privire la integritate reglementează domeniul integrității în sectorul public la nivel politic, instituțional și profesional, responsabilitățile entităților publice, ale autorităților anticorupție și ale altor autorități competente pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității în sectorul public, domeniile importante pentru cultivarea integrității în sectorul privat în procesul de interacțiune cu sectorul public și pentru sancționarea lipsei de integritate în sectoarele public și privat, având ca scop cultivarea integrității în sectorul public și a climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice [14], iar legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în cores-

pundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional [13].

În **concluzie**, putem constata că cadrul legal general și special cu modificările curente este adus în concordanță cu Directivele europene în conformitate cu prevederile Acordului de asociere și creează condiții de dezvoltare favorabilă a mediului de afaceri și a societății, precum și eficientizarea activităților AAP. Examinând structura organizațională a ANRE putem constata existența structurală a subdiviziunii de *control intern și audit*, însă conform prevederilor art. 27 al legii nr. 229 „persoanele care efectuează auditul intern nu au dreptul să realizeze sarcini operaționale ale entității publice, precum și alte activități care pot constitui obiect al auditului intern” iar conform prevederilor art. 17 al aceleiași legi scopul auditului intern este acordarea consultanței și furnizarea asigurării obiective privind eficacitatea *sistemului de control intern managerial*, oferind recomandări pentru perfecționarea acestuia și contribuind la îmbunătățirea activității

entității publice, totodată, obiectul auditului intern cuprinde *toate sistemele, activitățile și procesele entității publice*, inclusiv de control intern. O importanță deosebită în asigurarea și în continuarea unei bune și eficiente guvernări a activităților AAP, inclusiv ANRE, în viziunea noastră, o constituie măsurile de implementare a cerințelor standardelor de control intern aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 185 din 05.11.2015 [16], inclusiv prin elaborarea și aplicarea procedurilor de control intern de către entitățile și persoanele care practică activități în toate sectoarele domeniului energetic, stabilindu-se sistemele și procesele pentru care sunt aplicabile. Organizarea, asigurarea autoevaluării și raportării aferente sistemului de control intern managerial din cadrul entităților și altor persoane care practică activități în sistemul energetic conform normelor stabilite de Ministerul Finanțelor prin ordinul nr. 4 din 09.01.2019 [15], constituie, de asemenea, un factor ce ar influența eficientizarea activității regulatorului în sistemul energetic al țării.

BIBLIOGRAFIE

1. Acordul de asociere între Uniunea Europeană, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Republica Moldova. În: Jurnalul oficial al Uniunii Europene din 03.08.2014 L260/641.
2. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 (cu schimbările și completările operate până la 15 iulie 2004). Chișinău, MOLDPRES, 2014.
3. Cornelia Macarie. Influența mediului extern asupra organizației. În: Revista Transilvană de Științe Administrative, 2(11), 2004, pp. 103.
4. Legea nr. 10 din 26.02.2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile. În: Monitorul Oficial, nr. 69-77 din 25.03.2016, art. 117.
5. Legea nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 193-203 din 08.07.2016, art. 413.
6. Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 60-65 din 14.03.2014, art. 123.
7. Legea nr. 461 din 30.07.2001 privind piața produselor petroliere. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 40-49 din 10.02.2017, art. 82.
8. Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 178-184 din 11.07.2014, art. 415.

9. Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 193-203 din 08.07.2016, art. 415.

10. Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 181-184 din 31.08.2012, art. 595.

11. Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 364-370 din 20.10.2017, art. 620.

12. Legea nr. 229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 231-234 din 11.12.2015, art. 730.

13. Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 215-217 din 05.12.2008, art. 798.

14. Legea nr. 82 din 25.05.2017 cu privire la integritate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 229-243 din 05.12.2017, art. 360.

15. Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 4 din 09.01.2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind autoevaluarea, raportarea sistemului de control intern managerial și emiterea Declarației de răspundere managerială. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-21 din 18.01.2019, art. 110.

16. Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 189 din 05.11.2015 cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 332-339 din 11.12.2015, art. 2391.

17. Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană privind Politica europeană de vecinătate semnat la 22.02.2005 la Bruxelles.

18. Terry, Lucey, (2001). Administrarea afacerilor, Editura Tehnică, București, pag. 13- 97.

Prezentat: 24 iulie 2019.

E-mail: grigore.carpovici@asp.gov.md